

STIL

Solidariteitsorganisatie
voor vluchtelingen en
migranten zonder
verblijfsvergunning

Hulp, solidariteit, actie en activiteiten in 2013

Jaarverslag STIL

www.stil-utrecht.nl

Inhoudsopgave	Pagina
1.1 Voorwoord	3
1.2 Inleiding: Wat doet STIL?	4
2.1 Medische hulp	5
2.2 Hoeveel mensen heeft STIL aan medische hulp geholpen?	6
2.3 Psychische nood: Een keer in de zes weken crisisdienst op STIL	6
3.1 Juridische hulp - Na afwijzing asielverzoek op straat	8
3.2 Hoeveel mensen heeft STIL juridisch geholpen?	11
4.1 Hoeveel mensen gaf STIL humanitaire hulp?	14
4.2 Aantallen humanitaire hulp	13
4.3 Totaaloverzicht aantal verwijzingen en door STIL geholpen personen in 2013	13
5.1 Vrijwilligers en bestuur	15
5.2 Activiteiten	16
6.1 Samenwerking	17
6.2 Lobby	17
7.1 Financieel jaaroverzicht inkomsten en uitgaven van STIL	20
7.2 Fondsen en donateurs - Waar gaat het geld heen?	21

Colofon

Dit jaarverslag is tot stand gekomen met bijdragen en hulp van:

Freek, Wilma, Joyce, Jan Kees, Carilijne, Leen, Suleyman, Renate, Yvonne, Christelle, Gemma, Zohra en Hester.

(Eind)redactie: Margreet

STIL, Stichting Lauw-Recht

Laan van Nieuw Guinea 143, 3531 JH Utrecht

Tel: 030 2715483, Fax 030 2710732, info@stil-utrecht.nl

Bankrekeningnummer: NL44INGB0007407021, BIC: INGBNL2A

www.stil-utrecht.nl

<http://stil2.wordpress.com>

1.1 Voorwoord

In dit jaarverslag geeft STIL voor donateurs, fondsen en betrokkenen informatie en uitleg over haar werk, haar activiteiten en financiën in 2013. Zonder de steun van fondsen, trouwe donateurs, opvangplekken, vrijwilligers, inclusief onze bestuursleden, en zonder de gemeente Utrecht, kon STIL nooit de hulp bieden die we in 2013 aan vele mensen gaven. We danken iedereen hartelijk voor de samenwerking en steun!

Hierna schetsen we enkele opvallende ontwikkelingen waar wij en onze cliënten en bekenden zonder verblijfsvergunning mee te maken hadden in 2013.

In 2013 had STIL, evenals in voorgaande jaren, opnieuw te maken met een toename van het aantal mensen in ernstige psychische en humanitaire nood. Nog steeds werden veel mensen in onze ogen in onverantwoorde situaties op straat gezet vanuit de rijksopvang.

STIL bood in 2013 noodhulp aan de vele dakloze vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning die anders zonder eten en noodzakelijke verzorgingsproducten op straat zouden hebben gestaan. Waar mogelijk probeerden we voor hen opvang te regelen. Daarmee hadden en hebben we een grote rol in het voorkomen van humanitaire noden. Wel werd en wordt daarmee minder zichtbaar wat de gevolgen zijn van het rijksbeleid.

Ruim een derde van onze uitgaven wordt gefinancierd door donaties van fondsen, kerken en particulieren. Opvallend is dat de kerkelijke steun, zowel financieel als wat hulp betreft, in 2013 erg groot was en groeiende was. Dit speelde mede een rol bij de totstandkoming van de nachtopvang voor dakloze vluchtelingen en migranten zonder papieren, Toevlucht, die eind van het jaar door de Protestantse Gemeente samen met OMDUW¹ werd opgezet.

We hopen dat de uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat op 25 oktober 2013 stelde dat Nederland eenieder die in ons land verblijft van eten, onderdak en kleding moet voorzien, komende tijd verlichting zal bieden aan cliënten van STIL die zonder toegang tot voorzieningen op straat staan, en aan de organisatie, zowel wat betreft werkdruk, als wat betreft financiën.

In 2013 kregen we eveneens te maken met de praktijk van het kinderpardon (in december 2012 door de regering gepresenteerd). Hiermee waren veel kinderen geholpen, echter enkele cliënten van STIL vielen buiten de boot omdat ze niet steeds onder 'rijkstoezicht' in Nederland verbleven hadden. Voor hen bleven en blijven we strijden, zowel juridisch als wat lobby betreft.

In 2013 was ook de strijd tegen de door de regering voorgenomen strafbaarstelling van illegaal verblijf nog gaande, waarover in 2014 het nieuws kwam dat die van de baan is. Helaas ervaart STIL, en ervaren cliënten van STIL, dagelijks de gevolgen van maatregelen die wel ingevoerd zijn, die ook mensen criminaliseren en hen perspectief op legalisering en een menswaardig bestaan ontnemen.

In dit jaarverslag geven we een beeld van de mensen die we in 2013 hielpen en waarmee en van belangrijke ontwikkelingen.

Hulp van STIL in 2013, samengevat:

STIL gaf in 2013 noodhulp aan (over het algemeen) onuitzetbare vluchtelingen die meestal op straat waren gezet vanuit de rijksopvang. Daarnaast ook aan migranten zonder verblijfsvergunning in nood. STIL signaleerde in 2013 opnieuw een toename van zeer ernstige psychische en humanitaire noden.

STIL hielp in 2013 meer dan

- 300 mensen op medisch gebied
- 600 mensen met juridisch advies, waarvan 112 mensen met intensieve sociaal- juridische begeleiding
- 700 mensen met algemeen advies
- 200 mensen aan opvang, waarvan > 100 mensen aan daklozenopvang
- 200 mensen met financiële steun bijvoorbeeld voor medisch- en juridisch noodzakelijke uitgaven
- 200 mensen aan eten en verzorgingsproducten¹

¹ OMDUW staat voor Oecumenische Missionaire Diaconale Utrechtse Werkgroep. Dit is een groep kerken die zich inzet voor daklozen en vluchtelingen. OMDUW stond tevens (mede) aan de wieg van STIL, evenals enkele daklozenvoorzieningen in de stad.

1.2 Inleiding – Wat doet STIL?

Hoewel het de meeste lezers inmiddels wel bekend zal zijn, geven we hieronder toch een korte algemene uitleg over het werk van STIL. Daarna komt elk werkterrein apart aan bod.

Wat doet STIL?

Solidariteitsorganisatie STIL geeft in Utrecht sinds november 1996 hulp, advies en begeleiding op medisch, juridisch en humanitair gebied aan vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning. Tevens komt STIL op voor de belangen van deze groep. Zo staat het ook in de statuten omschreven van de Stichting Lauw-Recht, de naam waaronder STIL sinds mei 1997 staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Midden Nederland.

Spreekuren

STIL draait wekelijks twee spreekuren op haar kantoor op de Laan van Nieuw Guinea 143: een medisch spreekuur op woensdagochtend en een sociaal- juridisch spreekuur op donderdagochtend. Ook worden veel mensen op afspraak geholpen en in nood op onverwachte momenten.

Doelgroep

De doelgroep bestaat voor het grootste deel (95%) uit mensen die als vluchteling naar Nederland zijn gekomen, daarnaast ook uit migranten die om een of andere reden in de problemen zijn gekomen. Dit zijn bijvoorbeeld slachtoffers van mensenhandel, relatiegeweld, uitbuiting, mensen die voor de liefde hier gekomen zijn, voor gezin, familie, werk of studie.

Het betreft mensen uit landen als bijvoorbeeld Guinee, Somalië, Afghanistan, Iran, Ethiopië, Eritrea en Armenië.

Medisch, juridisch, humanitair

STIL geeft steun op medisch gebied omdat mensen zonder verblijfsvergunning zich niet kunnen verzekeren tegen ziektekosten. We zorgen dat ze toch de benodigde medische zorg krijgen. STIL doet ook fondswerving voor medische noden.

STIL geeft mensen uit de doelgroep advies over welke rechten men heeft en waar men terecht kan voor welke hulp. Omdat het vooral dakloze vluchtelingen betreft pogen we hen te helpen aan onderdak in de rijks- of reguliere opvang, de daklozenopvang, de Noodopvang, bij organisaties of particulieren.

Samen met advocaten, deskundigen en de mensen zelf, werkt STIL aan juridische mogelijkheden en andere oplossingen. Ook op juridisch gebied doet STIL aan fondswerving voor grote uitgaven ten behoeve van individuele procedures.

Noodhulp en activiteiten

STIL biedt noodhulp in de vorm van eten en verzorgingsproducten. Ook (in enkele gevallen) leefgeld, reisgeld en noodzakelijke onkostenvergoeding, vooral voor medisch- en juridisch noodzakelijke uitgaven.

We organiseren samen met het Utrechtse Ubuntuhuis activiteiten zodat mensen zelfredzamer en sterker kunnen worden, om te netwerken en voor ontspanning en plezier.

Lobby, pr en actie

Door middel van contacten, lobby, samenwerken, publiciteit en actie, kaarten we problemen aan die we signaleren, we komen op voor de belangen van mensen zonder verblijfsvergunning en werken aan verbetering van hun positie. Wij vinden dat ieder mens recht heeft op een menswaardig bestaan en respect voor zijn of haar mensenrechten.

Meer weten?

Meer informatie is te vinden op onze website www.stil-utrecht.nl.

Op onze weblog staan actuele nieuwtjes, oproepen en de nieuwsbrief: <http://stil2.wordpress.com>.

Cliënten en ex-cliënten van STIL hebben een facebookpagina 'vluchtelingen op straat'.

2.1 Medische hulp

Regelmatig komen bij STIL mensen zonder verblijfsvergunning om hulp aankloppen die op straat gezet zijn, meestal na afwijzing van hun asielverzoek, terwijl ze er medisch niet best aan toe zijn. Veel mensen hebben psychische klachten, zo zijn velen getraumatiseerd of depressief. Soms is het in onze ogen onverantwoord dat mensen zonder medicatie of psychische (na)zorg op straat gezet zijn. Dit gebeurt regelmatig vanuit asielzoekerscentra.

Opname psychiatrische kliniek

Zoals L. Hij kwam in november bij STIL aan de deur, totaal in de war. Zijn gedrag leverde een gevaar op voor hemzelf en de omgeving. Toch kon hij niet zomaar opgenomen worden. Wel kreeg hij medicatie – die had hij sinds het op straat zetten uit een AZC niet meer gehad– en werd hij iets stabiel. Nog steeds was hij erg kwetsbaar. Hij mocht in de Sleep Inn, de nachtopvang voor daklozen, slapen. Hij stond op de wachtlijst om behandeld te worden in een kliniek voor oorlogsslachtoffers, in Wolfheze. Hier zal hij onderzocht worden zodat een goede diagnose gesteld kan worden en gekeken kan worden of behandeling mogelijk is. Er loopt een verzoek om ‘uitstel van vertrek’ op medische gronden.

Voor wie?

STIL heeft heel veel te maken met uitgeprocedeerde vluchtelingen en migranten die op straat beland zijn zonder recht op verzekeringen of werk, die zelf niet weten dat ze toegang hebben tot, en recht op, medische zorg. Ze hebben vaak (dringend) medicijnen nodig. Het kan gaan om chronische ziekten, hart- en vaatziekten, suikerziekte, of psychische klachten. Het komt regelmatig voor dat mensen op straat gezet zijn die in grote psychische nood verkeren, die zwanger zijn, of zonder medische zorg in levensgevaar verkeren. Eveneens betreft het de gebruikelijke, wat minder ‘urgente’ medisch noodzakelijke zorg. Soms is het lastig om de oude artsen en behandelaars op te sporen of te ontdekken wat er aan de hand is. STIL helpt mensen door te verwijzen, bemiddelen, informeren en begeleiden.

Suikerziekte en operaties

Een vrouw met ernstige diabetes en ook een probleem aan de zenuwen in haar handen was in 2013 op straat gezet met de opdracht het land te verlaten. STIL regelde voor haar medische hulp, waaronder medicatie en ziekenhuishulp. Ze wist niet dat ze die hulp kon krijgen zonder verzekering. Zonder insuline zou ze in levensgevaar verkeren. STIL regelde ook onderdak in de daklozenopvang, eten en drogistproducten.

Enkele weken later vertelde ze dat ze graag terug wilde naar haar land van herkomst maar niet wist hoe. STIL regelde een afspraak bij een instantie die steun geeft bij terugkeer. Via die organisatie kon ze ook Noodopvang krijgen, een kamer gefinancierd door de gemeente Utrecht. Intussen had ze tientallen medische afspraken in het ziekenhuis. Ze wil een eigen winkel beginnen in haar land. Maar maakt zich zorgen of ze haar medicatie dan wel kan betalen omdat die erg duur is.

Vrijwilligster op het medisch spreekuur van STIL maakt afspraak met een huisarts voor een Congolese vrouw.

Vergoeding van zorg & fondswerving

Eerstelijnszorg kan voor het grootste deel of geheel vergoed worden via het College van Zorgverzekeringen². Dit geldt bijvoorbeeld voor de huisartsenzorg, medicatie, verloskundigenhulp, noodzakelijke ziekenhuiszorg en zorg van specialisten zoals Altrecht (GG&GZ).

STIL werkt samen met huisartsen in de eigen wijk (waar men logeert/waar de opvangplek is), verloskundigen in eigen wijk, een vaste apotheek ('t Gouden Hert³) en een vast ziekenhuis (Diaconessenziekenhuis)⁴. Ook hebben we intensief contact met Altrecht voor de geestelijke gezondheidszorg en met specialisten elders in het land. Tandartszorg wordt niet vergoed. Voor deze zorg, evenals voor prothesen en fysiotherapie, werft STIL apart fondsen.

2.2 Hoeveel mensen heeft STIL aan medische zorg geholpen?

Aantallen verwijzingen eerstelijnszorg	2012	2013
Huisarts	335	370
Tandarts	137	155
Apotheek	239	202
Overig	52	56
Totaal	763	783
Aantallen verwijzingen tweedelijnszorg		
Ziekenhuis/specialist	64	63
Altrecht	27	68
Crisisdienst Altrecht ingeschakeld (noodsituatie)		10
Gedwongen opnamen		5
Totaal	91	146
Totaal aantal verwijzingen eerste- en tweedelijnszorg	868	929

Aantal personen geholpen	2012	2013
Aantal personen door STIL geholpen aan medische zorg	327	322
Aantal bemiddelingen rond ziekenhuisrekeningen	226	247

2.3 Psychische nood: een keer in de zes weken crisisdienst op STIL

Opvallend was dat STIL in 2013 opnieuw te maken had met een toename van de ernst en de hoeveelheid mensen in psychische nood. Dit is te zien aan het aantal verwijzingen naar Altrecht. Dat steeg vorig jaar al met ruim een tiental en steeg dit jaar van 27 naar 68⁵.

In 2013 moest de crisisdienst van Altrecht tien keer langskomen op het kantoor van STIL omdat de nood zo hoog was dat de medewerkers geen andere oplossing wisten. Dat was dus meer dan één keer in de zes weken. Daarbij was in de helft van de gevallen gedwongen opname nodig omdat de persoon een gevaar voor zichzelf en/of de omgeving was.

Oorzaken psychische nood

De oorzaken van deze psychische nood zijn meestal een combinatie van factoren. Zo hebben onze cliënten vaak geweldservaringen gehad in land van herkomst, of andere traumatische ervaringen. Daarnaast hebben ze in Nederland veelal negatieve ervaringen met het asielbeleid doordat ze als asielzoeker niet erkend (geloofd) werden. Veel mensen

² In april 2014 wijzigt de naam van het CVZ in Zorginstituut Nederland, www.zorginstituutnederland.nl.

³ Per 1 januari 2014 kunnen mensen zonder verblijfvergunning alleen nog bij apotheek Buys in Utrecht terecht. Het contract dat apotheek 't Gouden Hert met het CVZ had, verliep eind 2013.

⁴ Ditzelfde geldt voor het Diaconessenziekenhuis. Per 1 januari 2014 is het 'gecontracteerde' ziekenhuis het Antoniusziekenhuis. In elke regio is één ziekenhuis en één apotheek gecontracteerd.

⁵ Niet alle vervolgspraken zijn geregistreerd, bijvoorbeeld niet als ze buiten het spreekuur om zijn gemaakt of door mensen zelf.

hebben weinig tot geen juridisch perspectief. Ook zijn ze op straat beland zonder mogelijkheid in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Ze zitten vaak klem: enerzijds mogen ze hier niet blijven, anderzijds kunnen ze niet terugkeren.

Foto: iemand zonder verblijfsvergunning, voor onbepaalde tijd in vreemdelingenbewaring in Kamp Zeist, ofwel Detentiecentrum Soesterberg.

Veel bezoekers en cliënten van STIL hebben eveneens te maken gehad met detentie: Ze hebben als onschuldige voor onbepaalde tijd ('ter uitzetting') in vreemdelingenbewaring vast gezeten. Ze voelen zich hierdoor onrechtvaardig behandeld en de lange duur en onzekerheid leiden vaak tot psychische problemen.

Tot slot missen mensen vaak familie en geliefden en bouwen veel mensen hier weinig tot geen sociaal leven op. Het daadwerkelijk op straat leven zonder inkomen verergert de klachten. Het gebrek aan medicatie, opvang en zorg, maken de situatie er niet beter op.

Psychose door slaapegebrek en stress

Soms raken mensen er steeds slechter aan toe doordat ze op straat belanden, geen mogelijkheden hebben zelfstandig te overleven, geen toekomst hebben en geen kant op kunnen. Zo mocht T. na afwijzing van zijn asielverzoek, nadat hij uit een AZC was gezet, eerst nog bij vrienden slapen. Na een tijdje wilden die vrienden hem niet meer helpen. Ze waren bang zelf in de problemen te komen. Hij sliep vervolgens op stations en in parken. Hij bleef soms nachtenlang wakker. Dit was waarschijnlijk de oorzaak, in combinatie met spanningen doordat hij zijn asielzaak besprak met een nieuwe advocaat, dat hij op een dag in oktober 2013 psychisch de weg kwijt raakte.

Een STIL-medewerker vond hem in de stad en kon hem via de huisarts bij de crisisdienst brengen. Hier kreeg hij medicatie. Hij kon weer bij de daklozen-nachtopvang terecht. Na enkele maanden kreeg hij opvang van het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden in Amsterdam, betaald door de gemeente Utrecht. Daar kan hij behandeld worden voor trauma en wordt gekeken of hij tijdelijk uitstel van vertrek kan krijgen op medische gronden

Begeleiding en vertaling

STIL-medewerkers en vrijwilligers gingen regelmatig met mensen die in de war waren naar een arts of de crisisdienst. Vaak fungeren zij daarbij als sociale begeleider en als tolk. Omdat ze (meestal) niet opgeleid zijn om met deze zware problematiek om te gaan, konden ze in 2013 deelnemen aan een cursus over Posttraumatische Stresstoornis (PTSS), waar onze cliënten vaak mee te maken hebben, en conflicthantering. Die cursus was georganiseerd door de Utrechtse Noodopvang. Het jaar ervoor kregen we een cursus van een medewerker van de crisisdienst van Altrecht. STIL heeft het geluk dat er bij het medisch spreekuur op woensdagochtend twee mensen werken die gediplomeerd verpleegkundige zijn. Ze doen dit werk vrijwillig naast hun betaalde baan.

3.1 Juridische hulp - Na afwijzing asielerzoek op straat

De meeste mensen die bij STIL voor hulp aankloppen zijn als vluchteling naar Nederland gekomen en hun asielerzoek is afgewezen, sommigen procederen nog. Ze zijn na een week, enkele weken, enkele maanden- of jarenlang verblijf in Nederland (onuitzetbaar) op straat gezet vanuit de rijksopvang of detentiecentra. Dit is bij de meesten het geval, bijvoorbeeld bij Ethiopiërs, Eritreërs, Somaliërs, Irakezen en Iraniërs. Ook is een kleine groep mensen ondergedoken uit angst voor uitzetting, bijvoorbeeld naar Afghanistan, waarnaar regelmatig gedwongen uitzettingen plaatsvinden, maar bijvoorbeeld ook naar Armenië en Guinee.

De mensen zijn op straat gezet of op straat beland vanuit asielerzoekerscentra (AZC's), aanmeldcentra (AC's, de plaatsen waar mensen asiel kunnen vragen), VBL's (Vrijheidsbeperkende Locaties, de centra waar mensen zitten die meewerken aan terugkeer of die Justitie wil bewegen hieraan mee te werken) en vreemdelingendetentie (waar mensen ter uitzetting voor onbepaalde tijd opgesloten zitten).

Behalve vluchtelingen (95%) helpt STIL ook migranten met juridisch advies en begeleiding. Dit betreft bijvoorbeeld slachtoffers van mensenhandel of mensen die voor werk, partner of gezin naar Nederland zijn gekomen.

Juridische mogelijkheden

STIL onderzoekt welke juridische mogelijkheden iemand nog heeft. Zo kunnen mensen bijvoorbeeld nieuw bewijs zoeken en alsnog asiel aanvragen. Hierbij werken we intensief samen met advocaten, artsen en mensenrechtenorganisaties. We werven fondsen voor de nodige kosten zoals voor het verzenden en verkrijgen van documenten uit het land van herkomst, reiskosten naar de ambassade, het laten doen van onderzoek en procedurekosten.

Na half jaar onderduiken alsnog asiel: "Nu mijn dochtertje veilig is, ben ik heel gelukkig"

"Ik ben heel blij dat we veilig zijn", zegt Hassan. Hij heeft zojuist (november 2013) te horen gekregen dat hij en zijn vijfjarige dochter alsnog asiel krijgen. Ze zijn gevlucht uit Afghanistan. Ze doken hier een half jaar onder uit angst voor uitzetting. Via STIL kregen ze opvang en juridische steun. Nu mogen ze alsnog in Nederland blijven. "Vooral voor mijn dochter ben ik heel blij", zegt Hassan. "Zij heeft hele slechte ervaringen gehad, vooral tijdens de vlucht, dat is onvoorstelbaar", vertelt hij. Ook hier in Nederland heeft ze van alles meegemaakt. "We sliepen twee jaar lang steeds op andere plekken en waren niet veilig". Andere Afghaanse gezinnen zijn het land uitgezet.

Geloof en geaardheid

In 2013 kreeg STIL drie keer te maken met christenen uit Iran en Afghanistan die wegens bekering vanuit de islam tot het christendom niet veilig konden terugkeren naar de betreffende landen. Mede dankzij nieuwe jurisprudentie kon STIL hen op die basis helpen alsnog in aanmerking te komen voor asiel, uiteraard met hulp van kerken en advocaten. Eén persoon wilde op die grond geen asiel vragen, zijn geloof vindt hij iets persoonlijks en hij wil ook geen bewijzen hoeven aanleveren. Hij heeft nog geen verblijfsvergunning maar wel opvang.

Ook hielp STIL enkele mensen een nieuwe asielerprocedure te starten op grond van vrees voor vervolging vanwege hun geaardheid. Het betrof in 2013 zes mensen die hierover bij aankomst in Nederland niet direct iets gemeld hadden maar dit pas later durfden te doen. Vijf van hen kregen opvang.

Zo kreeg V. in 2013 na vijf jaar verblijf in Nederland, waarvan drie jaar op straat (of buiten de rijksopvang) alsnog asiel omdat hij kon bewijzen dat hij homoseksueel is en in zijn land van herkomst, Uganda, om die reden te vrezen heeft voor zijn leven.

Uitstel van vertrek om medische redenen

STIL probeert voor zieke cliënten samen met artsen en advocaten aan te tonen dat in het land van herkomst geen medische behandeling mogelijk is en dat iemand om medische redenen niet kan reizen. Via die weg kan een tijdelijke verblijfsstatus gevraagd worden (uitstel van vertrek via de zogenoemde artikel 64-procedure).

X. kwam in 2009 naar NL, hij vroeg asiel en kreeg opvang in een AZC. In 2010 werd hij uitgediendeerd op straat gezet. Hij leefde een jaar op straat en kwam in 2009 voor het eerst bij STIL. Hij heeft erge psychische problemen en moest drie keer achter elkaar in een crisissituatie opgenomen worden. Steeds kreeg hij tijdens de opname een tijdelijke verblijfsstatus (uitstel van vertrek), na de opname moest die verlengd worden. Dit lukte één keer wel en één keer niet. STIL hielp hem met de procedure.

X. vertelt dat hij in totaal in Nederland van de vijf jaar dat hij hier woont, één jaar op straat sliep, één jaar in een AZC en drie jaar in detentie, waarvan twee jaar in etappes in vreemdelingenbewaring. Voor de strafdetentie (hij bleek later onschuldig) en een deel van de vreemdelingendetentie kreeg hij een enorm bedrag aan schadevergoeding. Hij heeft dit nog niet ontvangen.

Verblijf bij partner en kinderen

STIL geeft soms advies over recht op trouwen of het aanvragen van een verblijfsvergunning op grond van verblijf bij partner of gezin. STIL ondersteunt regelmatig mensen in procedures om verblijf bij gezin, kinderen of partner te regelen.

Veel mensen wordt het door de Nederlandse toelatingsnormen heel erg moeilijk –zo niet onmogelijk- gemaakt (toestemming te krijgen) bij geliefden zoals partner en kinderen te verblijven. Sommige mensen kan STIL helpen om alsnog het recht te verkrijgen bij familie te mogen wonen. Zoals Mohamed hiernaast met zijn twee dochters.

Kinderpardon

Belangrijke ontwikkeling was in 2013 het kinderpardon, in december 2012 gepresenteerd in het kader van het regeerakkoord. Kinderen die vijf jaar of langer in Nederland woonden, konden in aanmerking komen. Helaas werden ook enkele criteria gesteld die het voor een deel van de kinderen die STIL kende (en kent) moeilijk maakte in aanmerking te komen.

Zes cliënten van STIL deden in 2013 een aanvraag voor dit pardon. In één geval is op een andere grond een vergunning verstrekt aan het gezin, twee anderen kregen eveneens een vergunning.

De andere drie kregen een eerste afwijzing en procederen nog. Zij kregen negatief bericht omdat ze zich 'te lang aan het toezicht hebben onttrokken'. Het betreft kinderen die allen op straat gezet zijn als baby of kind. Omdat ze langer dan drie maanden niet in de rijksopvang verbleven hebben, werden ze afgewezen. Een van de kinderen wordt al vanaf dat hij een baby is op een particuliere plek opgevangen, waar hij oorspronkelijk via STIL terecht is gekomen.

Shenjun, acht jaar, geboren in Nederland, geen pardon

Shenjun werd geboren in Nederland, woont al bijna acht jaar in Odijk, gaat er naar school, helpt op de kinderboerderij en is een echt Odijks jongetje. Hij valt net buiten het Kinderpardon omdat hij niet steeds onder toezicht van het Rijk heeft gestaan. Namelijk niet meer vanaf het moment dat hij met zijn moeder, afkomstig uit China, uit de opvang moest vertrekken toen hij zes maanden oud was. Sindsdien wordt hij opgevangen door een familie in Odijk.

De strijd om ook deze en andere gewortelde kinderen binnen de boot te laten vallen, was in 2013 nog niet gestreden. STIL droeg en draagt haar steentje bij in de lobby voor deze groep. Zie [facebook Shenjun moet blijven](#) en zie ook [hoofdstuk 6](#).

Recht op onderdak en eten

STIL steunt ook slachtoffers van mensenhandel (bijvoorbeeld gedwongen prostitutie). Behalve met het verkrijgen van asiel of een verblijfsvergunning, probeert STIL regelmatig, in samenwerking met advocatenkantoor Fischer uit Haarlem, toegang tot voorzieningen voor mensen zonder verblijfsvergunning te verkrijgen waar ze 'normaal' wegens hun status geen toegang toe hebben, zoals bijstand of opvang.

In oktober besloot het Europees Comité voor Sociale Rechten (van de Raad van Europa) dat Nederland geen mensen zonder verblijfsvergunning op straat mag zetten maar ze toegang moet geven tot eten en onderdak om 'ernstige onherstelbare schade' te voorkomen. Volgens advocaat Pim Fischer is die uitspraak (*immediat measure*) bindend maar

de Nederlandse regering wilde er (nog) niet naar luisteren zolang er geen 'definitieve' uitspraak was⁶. Vroeg of laat zal Nederland dit volgens de advocaat wel moeten doen omdat Nederland niet voor niets het Europees Sociaal Handvest heeft ondertekend waarin staat aan welke mensenrechten-regels we ons zullen houden.

Nederland moet zich aan uitspraak Europees Comité houden: "Er staat duidelijk geen mensen op straat"

Dit is een 'hele grote stap' zegt de Haarlemse advocaat Fischer. Hij vertegenwoordigt de Europese koepelorganisatie van de Protestantse Kerk in deze zaak. Zij dienden een klacht in tegen Nederland. "Het stond er mooier dan ik had kunnen hopen", zegt hij over de beslissing van het ECSR. "Er staat duidelijk: Geen mensen op straat. Teeven kan wel zeggen dat hij niet in de houding springt zodra dit comité iets zegt (NRC 1/11/13, red.) maar na verloop van tijd zal hij wel in de houding moeten springen. Je zal je moeten houden aan de regels. Een land dat dat niet doet, kan er via de rechter in eigen land toe gedwongen worden. Dat zal ook nu, vroeg of laat, gebeuren". Zo werd Nederland eerder via dezelfde weg gedwongen te stoppen met het op straat zetten van kinderen. (Citaat Fischer uit nieuwsbrief STIL, oktober 2013)

Eens illegaal....

In 2013 kreeg STIL ook te maken met een wet waarmee mensen die ooit enige tijd zonder verblijfsvergunning in Nederland woonden, om die reden in de toekomst een vergunning geweigerd kan worden. Die wet trad 1 juni stilletjes in werking. *Zie ook hoofdstuk 6*. Op de foto hiernaast demonstreren cliënten en bekenden van STIL tegen de criminalisering.

Opsluiting en uitzetting

Meerdere cliënten en bekenden van STIL zonder verblijfsvergunning werden in 2013 opgepakt en voor onbepaalde tijd in vreemdelingenbewaring gesteld. Niet wegens strafbaar feit maar met de bedoeling hen het land uit te zetten. Meestal hadden ze te maken met controle van papieren op straat, op het station, soms met een verkeersovertreding zoals rijden zonder licht.

In april 2013 werden twee ex-clieënten opgepakt die in een woning van de Utrechtse Noodopvang woonden. Een bezoeker had de muziek nogal hard gezet. Toen het al enkele uren rustig was en iedereen lag te slapen, de bezoeker was allang vertrokken, kwam de politie langs en werden twee mannen meegenomen en opgesloten.

Een kwam na enkele maanden vrij, de ander zat nog in 2014 vast, in totaal tien maanden. Hij is na tien jaar verblijf in Nederland in 2014, met achterlating van een klein kind, en zonder de nodige medicatie, het land uitgezet. *Zie sndvu.nl of de weblog van STIL: <http://stil2.wordpress.com>*.

Geen perspectief

Veel mensen die bij STIL komen, hebben geen asiel gekregen maar vrezen voor terugkeer. Soms bevestigen internationale organisaties hun angst, maar hebben ze toch geen juridisch perspectief in Nederland als het gaat om verblijfsrecht. Daarbij is het vaak zo dat de beoordeling van hun asielverzoek in onze ogen niet zorgvuldig genoeg gebeurd is. Vaak wordt een onevenredige bewijslast op de schouders van de vluchtelingen gelegd, met andere woorden: ze kunnen onmogelijk bewijzen dat ze wel degelijk te vrezzen hebben voor vervolging bij terugkeer. Er is veel kritiek op het gebrek aan onafhankelijke deskundigen bij de asielbeoordeling door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

Foto: Cliënten van STIL demonstreren tegen uitzettingen.

⁶ Op het moment van schrijven is de definitieve uitspraak van het ECSR juist gekomen. Die is echter nog niet openbaar maar naar de staatssecretaris gestuurd die enkele maanden de tijd heeft gekregen (tot november 2014) te doen wat volgens de uitspraak gewenst is.

3.2. Hoeveel mensen heeft STIL juridisch geholpen?

Aantallen juridisch advies en begeleiding	2012	2013
Juridisch advies en begeleiding spreekuur	253	307
Intensieve sociaal- juridische begeleiding	96	112
Juridisch advies en begeleiding telefoon en mail	213	370
Totaal (afgezien van overlappings)	466	677

Aantallen algemeen advies en begeleiding	2012	2013
Algemeen advies en begeleiding spreekuur	259	433
Algemeen advies en begeleiding telefoon en mail	137	320
Totaal	396	753

Waar vandaan?

De mensen die bij STIL aanklopten om hulp, kwamen uit alle delen van de wereld. In 2013 zagen we bijvoorbeeld ondermeer mensen afkomstig uit Somalië, Guinee, Ethiopië, Eritrea, Afghanistan, Iran, Irak, en Armenië.

Toch weer cliëntenstop

Helaas was de druk op STIL, van hulpvragen van mensen in nood, in 2013 weer zo groot dat we in de zomer (evenals het jaar ervoor) een cliëntenstop moesten instellen voor intensieve sociaal- juridische hulp. Belangrijkste reden was dat we de hulp aan de mensen die al eerder cliënt geworden waren, voldoende kwalitatief wilden kunnen waarborgen. Deze cliëntenstop duurde tot het eind van het jaar.

We maakten uitzonderingen voor kinderen op straat, erg zieke, met name psychisch kwetsbare, mensen en namen hen regelmatig toch als cliënt aan. Tijdens de cliëntenstop hielpen we wel mensen aan medische zorg, eten en daklozenhulp.

Cursus

Voor de juridische vrijwilligers werd i.s.m. een advocaat een cursus georganiseerd om hen meer wegwijs te maken in het asiel- en vreemdelingenrecht. Speciale aandacht werd besteed aan mensenhandel. De cursussen van Pim Fischer voor juridische hulpverleners over het recht op voorzieningen werden in 2013 niet meer door STIL georganiseerd, zoals voorheen, maar door het LOS waar we nauw mee samenwerken.

Oplossingen

Hoewel wij zelf geen cijfers kunnen geven over het aantal cliënten dat uiteindelijk een verblijfsvergunning krijgt, omdat dit vaak pas gebeurt nadat mensen in een (andere) opvangvoorziening terecht zijn komen zoals een AZC of in de Noodopvang, kunnen we wel melden dat van de Utrechtse organisaties samen, die gemeentelijk gefinancierde opvang en begeleiding bieden, meer dan de helft, bijna 60%, van de cliënten uiteindelijk alsnog een verblijfsvergunning krijgt. Dit wijst er enerzijds op dat aan de asielprocedure het nodige mankeert, anderzijds wijst dit erop dat dit beleid duidelijk beter werkt dan het op straat zetten van mensen met een treinkaart en de opdracht binnen 24 uur het land te verlaten.

4.1 Humanitaire hulp

De mensen zonder verblijfsvergunning die bij STIL hulp vragen, hebben over het algemeen geen recht op wit werk of bijstand. Ze kunnen vaak niet in eigen levensonderhoud voorzien en hebben meestal geen toegang tot de reguliere opvang of overheidsvoorzieningen. STIL biedt daarom humanitaire steun door mensen te helpen aan onderdak of een slaapplek.

Ook geven we bonnen waarmee ze bij het Smulhuis van de Sleep-Inn gratis kunnen eten en we verwijzen naar andere plekken in de stad waar eten of andere hulp te vinden is, bijvoorbeeld een douche, wasmachine of een droge plek overdag, zoals in de Jacobikerkerk, de Wijkplaats, het Ubuntuhuis en het Catharijnehuis. We verstrekken zelf dagelijks eten rondom lunchtijd en op dinsdagen organiseren we een kookproject met warm eten in het Ubuntuhuis. Als mensen een logeerplek hebben, proberen we een voedselpakket te regelen als het gastadres het financieel niet ruim heeft.

Daarnaast geven we geld voor noodzakelijke medische en juridische uitgaven, verstrekken verzorgingsproducten en via Emmaus Domstad en Emmaus Haarzuilens kleding en andere noodzakelijke spullen. Voor de mensen die nog bij de nachtopvang voor daklozen terecht kunnen, betalen we de 'garantstellingen' voor dit onderdak.

In enkele gevallen geven we financiële steun in de vorm van leefgeld, vooral als mensen op een particuliere plek verblijven. Voor een deel kunnen we de humanitaire hulp betalen dankzij de gemeentesubsidie. Maar voor het grootste deel wordt deze hulp gefinancierd door fondsen, organisaties, kerken en kleine en grote donateurs. *Zie hoofdstuk 7.*

Opvang

Bij STIL kloppen veel mensen aan die op straat staan en geen kant op kunnen. We kijken eerst of ze terug naar de rijksopvang kunnen, het AZC of de VBL waar ze vandaan komen, of naar reguliere opvang, zoals vrouwenopvang. Soms zijn enkele juridische stappen nodig om dit te regelen en vangen we iemand intussen tijdelijk op bij particulieren of in hostel Strowis in de stad, tegen goedkoop tarief. We proberen er ook achter te komen of iemand in eigen netwerk kan logeren of terugverwezen kan worden naar een organisatie waar diegene eerder hulp kreeg, of naar een andere regio.

Als iemand geen toegang heeft tot reguliere voorzieningen zoals rijksopvang dan kijken we of diegene op grond van een juridische procedure of door diens situatie toegang kan krijgen tot de Noodopvang (door de gemeente gefinancierd) in Utrecht (SNDVU) of elders in het land.

Utrecht financiert sinds 2012 ook een aantal plekken voor zieke mensen bij het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) in Amsterdam. STIL kan mensen naar het MOO doorverwijzen als ze ernstige psychische problemen hebben en op straat staan. Bij het MOO krijgen ze een kamer, leefgeld en psychische begeleiding. Gekeken wordt of behandeling mogelijk is en of mensen een herhaald asielverzoek of een medische procedure kunnen starten. Ook financiert de gemeente Utrecht sinds 2012 enkele plekken voor kwetsbare mannen bij Stichting Seguro in Utrecht.

Opvang bij andere organisaties en particulieren

STIL werkt ook intensief samen met particuliere organisaties in het land die mensen opvangen zoals het Jeannette Noëlhuis van de *Catholic Workers* in Amsterdam en Fanga Musow en Huize Agnes in Utrecht. Die laatste twee vangen vrouwen en kinderen op die op straat staan en nergens anders terecht kunnen.

STIL heeft daarnaast contact met een twintigtal particuliere opvangplekken, zoals bij alleenstaanden, gezinnen, stellen of woongroepen. Soms kan iemand bij een dominee logeren of op een opvangplek via de kerk, soms bij mensen die zelf de plek tijdelijk niet nodig hebben.

Logeerplek voor zwangere

M. kreeg opvang bij een dominee nadat ze zwanger was geraakt. Ze verbleef in het daklozencircuit en had allerlei pijnklachten. Later onderging ze een galsteenoperatie. Vanwege haar zwangerschap kon ze korte tijd in de Noodopvang terecht in afwachting van verhuizing naar een asielzoekerscentrum, zes weken voor de bevalling. Ze is inmiddels bevallen van een zoon. Ze is bang met haar kind het land uitgezet te worden.

Foto: Kasim kreeg na twee jaar eindelijk asiel, hij kreeg een tijd opvang in een woongroep. Foto van Jan Kees Helms.

Op particuliere plekken vangen we voor een periode mensen op die om humanitaire redenen niet op straat kunnen blijven. In die periode werken we aan oplossingen, waarbij de mensen zelf een zo actief mogelijke rol hebben. De periode dat mensen op zo'n plek kunnen blijven varieert van een nacht tot enkele maanden. In een heel enkel geval is dit uitgelopen tot enkele jaren.

17 jaar opvang aan STIL-cliënten

Suleyman (zie foto) is vluchteling uit Jemen. Hij kreeg jarenlang opvang in een kraakpand in de stad. Hier konden ook regelmatig andere mensen in nood voor korte of lange tijd terecht. Helaas werd dit pand in 2013 ontruimd. Suleyman maakte zelf de foto als dank. Inmiddels heeft hij een gezin en een verblijfsvergunning.

Foto: Ubica

Opvang voor daklozen buitenslapers

Als mensen nergens terecht kunnen, verwijzen we ze zo mogelijk naar de Sleep Inn, de reguliere nachtopvang voor daklozen en het Leger des Heils in Utrecht. Sinds juli 2011 kunnen mensen hier alleen nog terecht als ze zeer ernstige medische/psychische klachten hebben of erg kwetsbaar zijn. Er is ook vaak een tekort aan bedden.

De overige mensen (en de mensen waarvoor onvoldoende plek is bij de reguliere daklozenopvang) moeten zich zelf buiten zien te redden. Dat is moeilijk omdat je officieel niet in een park mag slapen of op het station. Mensen slapen dan bijvoorbeeld in een bos, onder een brug, in een bushokje, schuurtje, tent, stiekem toch in een park, of steeds op wisselende logeerplekken. Regelmatig blijven ze in de nacht wakker en slapen overdag ergens op een bank, zoals bij STIL, in het Ubuntuhuis (buurthuis) of het Catharijnehuis (daklozen-dagopvang).

Toevlucht: Nachtopvang onder protest

In 2013 sliepen er, voor zover ons bekend, ongeveer dertig mensen van onze doelgroep buiten. In december 2013 is door de kerken een speciale nachtopvang voor deze groep geopend, Toevlucht genaamd. Dit project werd gestart door de Protestantse Gemeente Utrecht en de Oecumenische Missionaire Diaconale Werkgroep OMDUW. Dit deden ze in samenwerking met STIL en andere organisaties.

De kerken wilden de *buitenslapers* de winter doorhelpen en boden deze sobere nachtopvang 'onder protest' aan. Ze hoopten dat de gemeente of het rijk dit zou overnemen, zeker nu het Europees Comité voor Sociale Rechten de klacht van de Europese Raad van Kerken had erkend en in oktober 2013 had gemeld dat Nederland deze mensen niet zomaar op straat mocht zetten (zie het juridische hoofdstuk).

4.2 Hoeveel mensen gaf STIL humanitaire hulp?

	Aantal mensen hulp geboden	
	2012	2013
Opvang bij particulieren	43	45
Opvang twee weken Strowis	18	15
Verwijzingen daklozenopvang	103	133
Noodopvang verkregen	12	9
Opvang bij Fanga Musow	11	8
Opvang bij Seguro	5	6
Opvang bij MOO	3	4
Opvang in AZC		5
Totaal	207	234

Financiële steun verstrekt	172	241
----------------------------	-----	-----

Zelfredzaamheid

Omdat cliënten van STIL niet altijd juridisch perspectief hebben en procedures (inclusief de voorbereidingen ervan) lange tijd kunnen duren, vinden we het van belang dat de mensen zelf werken aan eigen zelfredzaamheid. Een van de redenen hiervoor is dat zij meestal niet voor heel lange tijd steun en opvang kunnen krijgen van particulieren en organisaties. Anderzijds kunnen ze ook werken aan hun eigen kracht, positie en perspectief.

Gezien het belang dat we aan zelfredzaamheid hechten, namen we in de tweede helft van 2013 een stagiaire aan om hiermee aan de slag te gaan. Uit haar onderzoek bleek dat het zeer arbeidsintensief is om mensen hierin te begeleiden. Daarom besloot STIL om op dat moment geen zelfredzaamheidsproject te starten, we hadden al menskrachtproblemen. Wel zijn als proefproject vijf mensen begeleid. Zij hebben gewerkt aan het vergroten van hun zelfredzaamheid. Deze mensen kregen opvang via de particuliere plekken van STIL en bij een opvanghuis in een andere stad.

Buddyproject voor psychisch kwetsbare mensen

De stagiaire en STIL besloten voor een specifiek deel van onze doelgroep, namelijk de psychisch kwetsbaren, een *buddyproject* op te zetten. Dit project wordt gesteund door een vrijwilliger die we al lang kennen die veel ervaring heeft in de medische zorg aan vluchtelingen in een asielzoekerscentrum. De bedoeling is dat mensen met psychische problemen een maatje of buddy krijgen om 'alledaagse' dingen mee te doen. Dit project ging pas in 2014 van start.

4.3 Totaaloverzicht aantallen verwijzingen en door STIL geholpen personen in 2013

	Totaal aantal verwijzingen		Totaal aantal mensen	
	2012	2013	2012	2013
Totaal aantal medisch	854	873	327	322
Totaal aantal juridisch (in persoon)			466	677
Totaal aantal sociaal-juridische cliënten (intensieve begeleiding)				112
Totaal aantal algemeen			396	753
Totaal aantal opvang geboden			207	220
Totaal aantal financiële steun geboden			172	241

5.1 Vrijwilligers en bestuur

STIL had in 2013 vijf part-time betaalde krachten. Zij werkten vrijwel allemaal enkele of vele uren vrijwillig naast het betaalde werk. *Zie ook hoofdstuk 7, het financiële hoofdstuk.* STIL werkt daarnaast met meer dan dertig vrijwilligers. Vrijwilligers zijn heel belangrijk voor STIL. We zijn dan ook heel blij met een grote groep enthousiaste mensen die meestal een dag per week maar soms twee of drie dagen hun tijd inzetten om mensen zonder verblijfsvergunning te ondersteunen. De vrijwilligers werken als administratief medewerker, baliemedewerker, op het medisch spreekuur, als sociaal-juridische hulpverlener, als ICT-ondersteuner, website-beheerder, geven Nederlandse les of helpen mee aan het kookproject.

We begonnen het jaar met 22 vrijwilligers op deze werkterreinen, aan het einde van het jaar werkten we met 24 vrijwilligers. Daarnaast werkt het bestuur vrijwillig en hebben we contact met mensen die vrijwillig voor ons tolken in verschillende talen op oproepbasis. We hebben in 2013 14 vrijwilligers uitgezwaaid, meestal omdat ze een nieuwe baan gevonden hadden.

Vrijwilligers bij STIL zijn bevolgen en leergierig en zetten zich geweldig goed in. We horen van vrijwilligers dat ze het werk uitdagend en leerzaam vinden en dat ze het leuk vinden dat het werk veelzijdig is en dat ze veel vrijheid hebben binnen de organisatie om taken op te pakken en overal over mee te praten en denken.

We merken dat nieuwe vrijwilligers die net in aanraking komen met de gevolgen van de vreemdelingenwet voor mensen zonder papieren, regelmatig gechoqueerd zijn dat de problemen zo erg zijn en dit beleid mensen in zo'n wanhopige en mensonterende positie brengt. Vrijwilligers vinden de confrontatie met de ellende van onze cliënten vaak best zwaar.

Toch zien we dat ze wel gemotiveerd blijven om dat wat ze kunnen doen, zo goed mogelijk te doen. Cliënten en spreekuurbezoekers op een menselijke manier te woord staan, meedenken en respect tonen maakt verschil en we zien dat mensen dankbaar zijn dat er een plek is als STIL.

We halen niet heel veel verblijfsvergunningen binnen, maar als het lukt dan is het feest en motiveert het extra om weer door te gaan. Ook mensen onder dak krijgen, voorzien van verzorgingsproducten, lunch of leefgeld, samen gaan zwemmen of Nederlands leren, in de gaten houden of iemand niet verder afglijdt en actie ondernemen als dat nodig is of het voor elkaar krijgen dat iemand een goede medische behandelaar krijgt of advocaat, een luisterend oor bieden, zijn allemaal zaken die het werk de moeite waard maken. *Foto: Feestje, door STIL georganiseerd voor vrijwilligers, cliënten en medewerkers.*

Bestuur STIL

Vanaf halverwege 2013 ving het bestuur steeds meer signalen op die een herbezinning op de organisatiestructuur en aansturing binnen STIL noodzakelijk maakten. Zo had STIL bijvoorbeeld te maken met uitval van (vrijwillige) medewerkers onder meer door ziekte en een toenemende stroom van hulpvragen die de organisatie moeilijk kon verwerken. In samenwerking met de medewerkers werd besloten om met externe hulp de organisatie in 2014 onder de loep te nemen, om zo nodig veranderingen door te voeren.

Eind van het jaar besloten de voorzitter van de Stichting Ger Limpens en algemeen bestuurslid Peter Lenssen om hun bestuursfuncties neer te leggen. Wilma Rozenga is interim voorzitter geworden per 1 januari 2014. Zij blijft penningmeester tot de nieuwe penningmeester is ingewerkt, deze is in juni 2014 aangetrokken. Hester Oosterbroek behoudt in 2014 haar functie van secretaris, tevens verantwoordelijk voor personeelszaken.

Professionalisering

Als bestuurslid (eerst penningmeester, later voorzitter) heeft Ger Limpens meer dan tien jaar een grote rol gehad in de zogenoemde professionalisering van STIL, vooral op het gebied van de financiële administratie en verantwoording. De financiële stromen zijn in de ruim zeventien jaar dat STIL bestaat enorm gegroeid, zelfs vertienvoudigd. Ook heeft Ger de ontwikkeling meegemaakt van een bestuur op afstand tot een bestuur met een actieve werkgeversrol (zoals richting Arbodienst en gemeente), en een actieve rol als adviseur en meedenker in beleidszaken. Peter Lenssen heeft vooral een rol gespeeld als adviseur in pr-zaken.

5.2 Activiteiten

Sinds 2012 werkt STIL samen met het Ubuntuhuis, een laagdrempelig buurthuis vlakbij ons kantoor, bij het organiseren van activiteiten. Elke dinsdag en donderdag werd en wordt in het Ubuntuhuis Nederlandse les gegeven door STIL en op dinsdagen wordt een kookproject georganiseerd waarbij onze cliënten en bekenden boodschappen doen, koken en uiteraard samen eten, meestal Afrikaans maar soms ook Afghaans of Arabisch.

Foto rechts: Koken in de tuin van het Ubuntuhuis. Foto van Carlijne Pieters.

Foto onder: Nederlandse les in het Ubuntuhuis. Foto van Carlijne Pieters.

Nieuwe Nederlandse lessen in het Ubuntuhuis

In januari 2013 begon een nieuwe groep van vijf vrijwilligers met het geven van Nederlandse taallessen aan cliënten van STIL en andere mensen zonder verblijfsvergunning. Ze kozen ervoor de lessen zo laagdrempelig mogelijk te houden. De lessen werden op dinsdag en donderdag gegeven in het Ubuntuhuis aan de Vleutenseweg, op loopafstand van STIL. De eetkamer daar is multifunctioneel voorzien van een schoolbord. Met een goede voorraad pennen, schriften en krijtjes uit het Nederlandse les-potje van STIL, en lesmateriaal via via verkregen, gingen de lessen van start. Gemiddeld kwamen er tien mensen per les, een enkele keer zelfs wel zeventien mensen.

Iedere les wordt geoefend aan de hand van verschillende onderwerpen. Bijvoorbeeld voorstellen, voorwerpen benoemen, het weer beschrijven, etc. De vrijwilligers proberen de les zo afwisselend mogelijk te maken. Praktische oefeningen, rollenspellen, gesprekjes, het beschrijven van een foto, aanwijzen wat je in de ruimte ziet, maar ook grammaticaoefeningen: werkwoorden in rijtjes op het bord, voorzetsels oefenen aan de

hand van plaatjes en voorwerpen, woordenschat oefenen (verzin woorden die beginnen met deze letter).

Cursisten komen van over de hele wereld (Somalië, Liberia, Guinee, Marokko, Afghanistan, Iran, Armenië, Tibet, China, etc). Twee docenten volgden een introductie cursus *taalcoaching* bij de Stichting Taal doet Meer. Ze leerden hier onder andere elke les op te hangen aan een thema (boodschappen, het weer, het verkeer), en hier verschillende oefeningen aan te verbinden. Ook stelt Taal doet Meer lesmateriaal beschikbaar.

Fietsproject en zwemmen

Ubuntu zelf bood onze cliënten het gebruik van woonkamer, keuken, tuin, moestuin en wasmachine. Er werden activiteiten georganiseerd zoals creativiteit, theater en sport. STIL organiseerde daarnaast in 2013 een fietsproject dat bestond uit het aanleren van- en vergoeden van reparaties en het verstrekken van tweedehands fietsen, verlichting en sloten. Ook organiseerde STIL in 2013 een vrouwenzwemgroep en een mannenzwemgroep. Hier werd les gegeven maar het was vooral bedoeld als ontspanning, voor de beweging en het plezier!

6.1 Samenwerking

In 2013 nam STIL, net als in de voorgaande jaren, binnen Utrecht deel aan het hulpverlenersoverleg met onder andere VluchtelingenWerk-stad, VluchtelingenWerk-AZC, het ex-AMA-team van VluchtelingenWerk Midden- Nederland, Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders (van de USRK), Huize Agnes, Fanga Musow en OMDUW. Ook neemt sinds 2012 Seguro deel aan het hulpverlenersoverleg en sinds 2013 nemen het Ubuntuhuis en Toevlucht deel.

Het hulpverlenersoverleg heeft als doel het bespreken van casussen en cliënten, om shoppen te voorkomen en kennis uit te wisselen, samenwerking te bevorderen, problemen te signaleren en gezamenlijke aanpak bespreken en eventueel gezamenlijke lobby te voeren.

STIL nam tevens deel aan overleg van het lokale zorgnetwerk (met onder andere Algemeen Maatschappelijk Werk en Altrecht). Verder is er regelmatig overleg geweest met daklozeninstellingen van de Tussenvoorziening (waaronder Sleep-inn, NOIZ, Leger des Heils, Smulhuis, het Catharijnehuis), de vrouwenopvang - waaronder de zorgcoördinator voor mensenhandel -, de crisisopvang, maar ook instellingen als de Voedselbank en diverse Pluspunten, ISKB (Interkerkelijke Stichting Kerk en Buitenlanders), Emmaus Domstad (Parkwijk, Lombok en Overvecht) en Emmaus Haarzuilens, verschillende kerken, het Straatpastoraat enzovoorts.

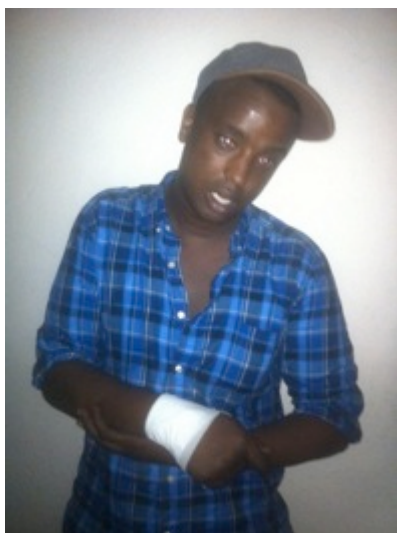
Landelijke samenwerking

Op landelijk niveau werkte STIL intensief samen met het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (LOS), nam STIL deel aan het Platform Migranten Zonder Verblijfsvergunning (PMZV), het Breed Medisch Overleg en had STIL diverse contacten met collega-organisaties in het land, advocaten en andere deskundigen. In het Breed Medisch Overleg (BMO) zitten vertegenwoordigers van hulporganisaties voor mensen zonder verblijfsvergunning uit de grote steden, vertegenwoordigers van organisaties in het land, bezig met medische zorg aan onze doelgroep, zoals Pharos, Lampion en Dokters van de Wereld. Het BMO kaart gesignaleerde problemen in de medische zorg aan zoals de tandartsproblematiek (zie hoofdstuk 2) en de problemen rondom betaling van medicatie (zie hierna).

6.2 Lobby

Over de gesignaleerde ontwikkelingen op medisch, juridisch en humanitair gebied valt in de verschillende hoofdstukken over de betreffende werkerterreinen te lezen. Als we zorgelijke zaken signaleerden poogden we die aan te kaarten, meestal samen met collega's in de stad of het land of met samenwerkingspartners op het betreffende terrein. Dit gebeurde richting organisaties, media en lokale en landelijke politiek.

Zo hebben we publiciteit gezocht en gelobbyd op onder meer de volgende terreinen: tegen de strafbaarstelling van illegaliteit, voor een ruimhartig kinderpardon, voor opvang van dakloze vluchtelingen/tegen het 'opstraatzetbeleid', bekendheid geven aan humanitaire noden, aankarten van probleem van betaling van een eigen bijdrage voor medicijnen (per1/1/2014) voor onze doelgroep, psychische problematiek en uitzettingen naar Somalië.

Somalië

Wat dit laatste betrof werkte STIL samen met Somalische vluchtelingen, Somalische journalisten, advocaten en VluchtelingenWerk Nederland. Nederland was een van de eerste landen ter wereld die weer vluchtelingen gedwongen terug wilde laten keren naar Somalië, ondanks dat internationale organisaties het er nog te onveilig en instabiel achtten. De gezamenlijke acties (vooral op juridisch- en publiciteitsgebied) leidden ertoe dat meerdere uitzettingen via juridische stappen voorkomen konden worden. Ook leidden ze ertoe dat tot tweemaal toe de uitzettingen naar Somalië in 't algemeen, die weer hervat waren, weer ophielden. Helaas zijn wel twee mensen in 2013 gedwongen uitgezet naar Somalië. Eentje raakte gewond bij een bomaanslag in Mogadishu.

Nachtmerrie in Mogadishu

Via een journalist kreeg STIL (13/11) Saïd aan de telefoon, de man die de maandag daarvoor was uitgezet naar Somalië. Hij zei: *“Het is een grote nachtmerrie. Een hele andere wereld dan ik gewend ben. Ik zie dode mensen om me heen en geweld. Bij de bomaanslag bij het hotel zijn tien of twintig mensen doodgegaan, het gebeurde een paar meter van mij vandaan. Ik ben gewond aan mijn hand en mijn been, ik kan niet goed lopen.*

Ik slaap buiten op het strand. De eerste nacht buiten sliep ik met mijn tas onder mijn hoofd, mijn tas is gestolen. Ik heb

alleen nog maar de kleren die ik aan heb. Ik ben in een onbekend land, ik spreek de taal niet, ik heb geen huis en geen eten. Soms krijg ik eten net als de dakloze kinderen hier. Ik ben heel bang te gaan slapen. Ik slaap bijna niet. Ik heb vandaag zeven uur gewacht bij een immigratiemeneer die ik hulp wou vragen. Maar hij sprak geen Engels en ik geen Somalisch, hij heeft me weggestuurd. Hij zei: ik kan niets voor je doen. Ik weet niet wat ik moet doen. Het is hier heel gevaarlijk". (STIL weblog 13 november 2013)

Dit verhaal kwam in diverse media en rapportages van NGO's terecht, die kritiek leverden op het Nederlandse beleid. Dit is mogelijk de oorzaak dat het Nederland sindsdien niet meer gelukt is om de uitzettingen te hervatten. De Somalische autoriteiten werken niet meer mee.

Strafbaarstelling van illegaal verblijf

STIL stond samen met het LOS aan de wieg van het verzet tegen het zogenoemde wetsvoorstel 'eens illegaal- altijd illegaal'. Deze wet moest het mensen die 'eens' een periode zonder verblijfsvergunning in Nederland verbleven hadden, onmogelijk maken ooit nog in aanmerking te komen voor legalisering. Later werd er een coalitie van organisaties gevormd die zich tegen dit voorstel en de door de regering voorgenomen strafbaarstelling van illegaal verblijf wilden verzetten. Hieraan namen collega-organisaties, landelijke kerkelijke organisaties, zoals de PKN (Kerk in Actie) en INLIA, deel, maar ook gemeenten zoals de gemeente Utrecht.

De lobby van deze organisaties leidde ertoe dat er voor enkele categorieën een uitzondering werd gemaakt op de 'eens-illegaal-wet' die in de zomer van 2013 werd ingevoerd. Zo kunnen mensen vaak om humanitaire redenen toch een verblijfsvergunning krijgen ook al woonden ze hier een tijd zonder verblijfsvergunning. Bijvoorbeeld als ze toestemming vragen bij hun gezin te mogen wonen. Meer informatie is te vinden op de site: www.geenstrafbaarstelling.nl. Na de invoering van deze wet is de zogenoemde 'coalitie tegen strafbaarstelling' doorgegaan met haar verzet. Op het moment van schrijven (mei 2014) is die strafbaarstelling van de baan.

Inreisverbod

Helaas zijn intussen wel andere maatregelen van kracht geworden die eveneens een vorm van criminalisering zijn, vergelijkbaar met de strafbaarstelling. Zo kunnen mensen als ze aangetroffen worden zonder verblijfsvergunning of als hun aanvraag voor een verblijfsvergunning afgewezen wordt, een zogenoemd 'inreisverbod' krijgen, waardoor ze een hoge boete kunnen krijgen. Omdat ze vaak geen inkomen hebben, kunnen ze, bij niet betalen van de boete gevangenisstraf krijgen. Een strafblad leidt naast het inreisverbod voor enkele jaren, ook tot een drempel voor legalisering.

Kinderpardon

In hoofdstuk 3 is meer te lezen over het kinderpardon. Voor- en nadat het kinderpardon bekend werd, eind 2012, heeft STIL steeds een bescheiden rol gespeeld in de politieke lobby daar waar het ging om kinderen die buiten de boot vielen van deze pardonregeling, met name voor hen die niet aan de voorwaarden konden voldoen omdat ze buiten de rijksopvang verbleven.

Medicatie

Eind van het jaar 2013 werd bekend dat onze cliënten een eigen bijdrage van vijf euro zouden moeten gaan betalen voor hun medicatie per 1/1/2014. Dit terwijl ze geen recht op werk of bijstand hebben. We schreven hierover samen met Utrechtse collega-organisaties en een apotheker een brief aan de Tweede Kamer en Ombudsman. Ook werkten we mee aan media-aandacht hiervoor. Later benaderden we eveneens de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de gemeenteraad. In de lobby en publiciteit werkten we samen met leden van het Breed Medisch Overleg, zoals Dokters van de Wereld en LOS.

Opvang

We bleven evenals in de voorgaande jaren aandacht vragen voor de problematiek van mensen op straat die geen kant op kunnen. *Zie hoofdstuk 4.* Dit leidde tot uitbreiding van de gemeentelijk gefinancierde opvang, het aantal particuliere

plekken dat opvang biedt en op het eind van het jaar uiteindelijk tot de nieuwe kerkelijke opvang 'onder protest', voor dakloze ongedocumenteerde mannen, Toevlucht. Zie foto vorige bladzijde.

Demonstraties

Onze cliënten, bekenden, medewerkers en vrijwilligers namen in maart 2013 deel aan de landelijke demonstratie 'Geen vluchteling op straat of in de cel', georganiseerd door/vanuit de Vluchtkerk in Amsterdam. De Vluchtkerk werd na de ontruiming van een Amsterdams actiekamp van dakloze vluchtelingen op de Notweg (en daarvoor in de tuin van de diaconie en het Wereldhuis), gekraakt. De demonstratie was gericht tegen het op straat zetten van mensen die geen kant op kunnen, zoals de gasten die in de Vluchtkerk onderdak kregen. In Den Haag werd in diezelfde tijd ook een kerk gekraakt door/voor vluchtelingen uit het ontruimde actiekamp op de Koekamp, in het centrum van Den Haag.

Foto: Demonstratie in Amsterdam, Geen vluchteling op straat of in de cel, maart 2013. Foto: Jan Kees Helms.

In augustus deden enkele cliënten en enkele medewerkers mee aan een demonstratie van het no-borderkamp in Rotterdam. Dit was een internationaal actiekamp om de samenwerking in de strijd tegen het Europese migratiebeleid te versterken.

7.1 Financieel jaaroverzicht inkomsten en uitgaven van STIL

	2013	2012
	€	€
Baten		
Gemeentesubsidie regulier	176.575	176.575
Uitkering doorgeef ind. cliënten	43.525	23.400
Giften van particulieren STIL-reg	24.081	31.114
Giften van organisaties STIL-reg.	73.294	58.975
derdengelden/overige inkomsten	8.312	6.909
<i>Giften tbv Fanga Musow</i>		33.186
Totaal baten	325.787	296.973
Lasten		
Personeelskosten regulier**	112.789	88.367
projectkosten***		
- acties en juridische kosten	24.218	19.983
- reiskosten	16.478	8.579
- onderdak	18.954	14.699
- financiële hulp	35.855	24.176
- medische hulp	14.695	9.377
- tolkenkosten		81
- lenteproject	1.522	3.020
- uitkering doorgeef ind. cliënten*	54.363	30.075
- dagelijks eten	3.936	1.606
Huisvesting	16.925	17.381
Kantoorbenodigdheden/abonnementen	10.704	7.697
Overhead en accountant	1.628	3.113
Divers	5.124	2.219
<i>project Fanga Musow</i>		33.186
Totaal lasten	317.191	263.559

Toelichting:

* Geormerkt geld voor individuen

** Personeelskosten zijn hoger i.v.m. met hogere verzekeringspremies en lagere toelages⁷

*** Projectkosten zijn duidelijk gestegen door hogere noden en gestegen kosten op het gebied van o.a. juridische uitgaven (legeskosten e.d.), reiskosten en medische kosten. Onze financiële ruimte maakte het mogelijk om onze begroting aan te passen zodat we meer mensen konden ondersteunen.

Onze accountant J.A. Valkenet heeft op 16 april 2014 weer zijn goedkeuring gegeven aan onze jaarrekening.

Meer informatie is te krijgen bij onze penningmeester Wilma Rozenga (wilma.rozenga@gmail.com).

⁷ **Let op:** In 2012 werden verzekeringstoelagen nog onder overige inkomsten gerekend en werden overige personeelskosten onder de post overhead geboekt.

7.2 Fondsen en donateurs - Waar gaat het geld heen?

De gemeentesubsidie die STIL krijgt gaat naar loonkosten, vaste lasten en kantoorkosten (zoals telefoonkosten, kopieerkosten en portokosten). Ook wordt hiervan een deel van de medische hulp en de reiskosten van cliënten betaald. Het geld van donateurs en fondsen gaat geheel naar hulpverlening, afgezien van specifiek voor een ander doel geworven geld.

Projectmatige fondswerving en Emmaus

Alle kosten voor acties en activiteiten worden betaald door expliciet daarvoor geworven geld. Daarnaast voor een deel door Emmaus Haarzuilens die ongeoormerkte subsidie geeft. Het grootste deel van de jaarlijkse donatie van Emmaus Haarzuilens gaat echter naar humanitaire hulp.

Voor acties en activiteiten werd ongeveer 5000 euro geworven. Een deel van de activiteiten is betaald uit geld dat nog over was van 2012 van eerdere fondswerving en van het genoemde overschot. Dit laatste is bijvoorbeeld besteed aan het fietsproject. Ook is een deel gegaan naar zwemactiviteiten. Verder betrof het Nederlandse les, koken en deelname aan een landelijke demonstratie (vervoer). Somalische vluchtelingen van de zelforganisatie Vluchtelingen op Straat gebruikten dat jaar onze bankrekening nog voor fondswerving voor hun 'campagne voor een oplossing voor Somalische vluchtelingen'. Zij doen de eigen verantwoording.

Voor acties en activiteiten kwamen donaties binnen van Stichting het RC Maagdenhuis uit Amsterdam, nog voor activiteiten in 2012 en de Zusters van Liefde uit Eindhoven voor zwemmen.

Steun van fondsen voor individuele noden

Voor individuele noden, dat zijn hoge medische en juridische uitgaven van personen, wordt specifieke fondswerving gedaan. Steun hiervoor kwam vooral van onze trouwe donateurs Burkens' Stichting uit Aerdenhout en de Zusters van Liefde/Fonds Sociale Noden uit Eindhoven. Soms geven kerken voor individuen die zij kennen geld ten behoeve van leefgeld en onderdak. Voor individuele noden ontving STIL eveneens donaties van St de Putter, OMDUW, de Majellakerk (vlakbij STIL) en het KF Hein fonds voor studie en individuele noden. In totaal kwam er meer dan 14.000 euro binnen voor individuele noden, waarvan we twee bedragen pas in 2014 ontvingen. Alle overige donaties van fondsen en particulieren gaan volledig naar humanitaire noodhulp.

Project Bestrijding Nieuwe Armoede

Voor het Project Bestrijding Nieuwe Armoede, dat bestond uit het bieden van noodhulp aan dakloze vluchtelingen zoals onderdak, eten, drogistproducten en noodzakelijke reiskosten, kreeg STIL steun van- of werd steun toegezegd door: Het katholieke fonds Projecten in Nederland van de Konferentie van Nederlandse Religieuzen in Den Bosch (KNR/PIN). Ook van het Skanfonds uit Hilversum, Cordaid uit Den Haag, Stichting Elise Mathilde, de Protestantse Gemeente Utrecht, Emmaus Haarzuilens, de Nieuwe Kerk en Tuindorperkerk uit Utrecht, andere kerken en particuliere donateurs.

Ruim een derde door fondsen en donateurs gefinancierd

In totaal wordt ruim 97.000 euro van alle uitgaven van STIL gefinancierd door fondsen en donateurs, ruim 14.000 euro meer dan in 2012. Als je de 'derdengelden' niet meerekent, is dat ruim een derde van het totaalbudget.

Ruim 100 personen gaven ruim 24.000 euro

Het aantal donateurs is iets toegenomen en betrof 113 personen die samen €24.081 gaven. In 2012 waren het 97 personen die samen €31.114 euro gaven. In 2012 betrof een groot deel hiervan donaties ten behoeve van vluchtelingenacties in Ter Apel.

Ongeveer de helft van de donateurs zijn 'structurele' donateurs, zij geven elke maand vijf euro of meer, de anderen zijn incidentele donateurs. Daarvan geven meerdere mensen zeer regelmatig.

Structurele steun fondsen en anderen

Behalve van Emmaus Haarzuilens krijgt STIL eveneens structurele steun van de Nieuwe Kerk/Tuindorperkerk, OMDUW, Café Averrechts (Stichting MOT) en een woongemeenschap.

Eenmalige steun kreeg STIL van Kunst en Eerlijke Koffie, Navigators Studentenvereniging en via een erfenis. Enkele mensen gaven een donatie na hun huwelijksfeest.

STIL heeft nog steeds behoefte aan structurele donateurs omdat we ons zorgen maken over de financiering van noodhulp op de langere termijn. Grote fondsen geven vaak aan niet structureel te kunnen steunen.

Kerken

De steun van kerken is enorm toegenomen. Zij gaven in 2013 in totaal samen meer dan 10.000 euro. Stichting Rotterdam uit Groningen verdubbelde deze giften tot een maximum van 4000 euro, dit bedrag kwam er dus nog bovenop. Dit ontvingen we in 2014. Hierbij is niet de steun meegerekend van het katholieke 'fonds' PIN van de KNR en de steun voor individuele noden van de Zusters van Liefde uit Eindhoven, echter wel de steun van de Protestantse Gemeente Utrecht. De PGU gaf steun voor het Project Bestrijding Nieuwe Armoede.

STIL kreeg in (of voor) 2013 giften van de volgende kerken en diaconieën:

De diaconie van de Jacobikerkerk, de diaconie van de Nederlands Gereformeerde Kerk Utrecht, de Diaconie van de Nieuwe Kerk en Tuindorpkkerk, de Dominicanen Provinciaal, het Kerkgenootschap de Algemene Kerk, de Vrije Evangelische Gemeente Utrecht, de Protestantse Gemeente Utrecht, de Lutherse Diaconie, de diaconie van het Citypastoraat van de Domkerk, de diaconie van de Gereformeerde Kerk, de Fraters van Utrecht, de Nicolaïkerk, de Onze Lieve Vrouwe Stichting, de Quakers MZNMV, de PCI van de Stichting Gerardus Majella, de Stichting Kerkelijk Geldbeheer Dc Houten en de OMDUW- kerken.

Derdengelden

STIL geeft de mogelijkheid aan verschillende instanties om bepaalde gelden bestemd voor specifieke personen via ons te laten uitkeren. In 2013 hebben we leefgeld ontvangen van de gemeente voor vijf personen/families. De overige betaalde derdengelden betreft gelden die werden doorgegeven aan andere personen, veelal gelden die via het COA bij ons terecht kwamen en/of gelden die werden uitgekeerd in afwachting van toekomstige beschikkingen. Ook betrof het soms schadevergoeding voor onrechtmatige vreemdelingendetentie.

Tot slot:

Meer informatie is te krijgen via STIL-medewerker: Margreet Jenezon, margreat@stil-utrecht.nl, info@stil-utrecht.nl, 030 2713463 (06 85 276758) of penningmeester Wilma Rozenga: wilma.rozenga@gmail.com.

Fondsen en donateurs: Hartelijk dank voor alle onmisbare steun!